

Van Waveren ***

Van links af: Guido Pollemans als Tom van Waveren, Nasrdin Dchar als Erlo, Sanne den Hartogh als Guido, Herman Gilis als Frank en Jack Wouterse als Tup in Van Waveren.

Foto Leo van Velzen

De van de pot gerukte gebroeders Van Waveren geven het stuk smoel, met als grote antiheld Frank, gespeeld door Herman Gilis.

Het drama van Guido van Waveren, kleinzoon van een rijke bollenteler maar eindigend in de gracht, komt niet aan.

VINCENT KOUTERS

Het stuk Opmerkelijk. Van Waveren van het Ro Theater komt met een disclaimer. 'De voorstelling is op geen enkel moment bedoeld als biografie of historisch werk. (...) Omdat niet alles waargebeurd is, mag je niets voor waar aannemen.' Dit staat in het programmaboekje. Dat we niet denken dat wat daar op het toneel gebeurt de realiteit is. Want dat is het niet. Het is namelijk theater. Laat dat duidelijk zijn.

Deze kijkwaarschuwing blijkt programmatisch te zijn. Van Waveren is, ook al heeft de familie echt bestaan, géén biografisch theater, maar slechts een hopeloze poging om de geschiedenis te reconstrueren aan de hand van herinneringen en opgenomen telefoongesprekken.

Alles wat we zien, speelt zich af in het hoofd van Guido van Waveren, een kleinzoon van Theodoor van Waveren, een rijke

bloembollenteler uit Heemstede. Bij zijn dood in 1930 verdeelt de oude Van Waveren zijn imperium over drie zonen: Tup, Tom en Frank, die al snel daarna met elkaar overhoop liggen. Een vierde zoon, Erlo, ontvlucht de familie en raakt in de ban van psycholoog Carl Gustav Jung. Dan dient zich de oorlog zich aan. Guido is de zoon van Tup en heeft van de Van Waverens enkel hun waanzin geërfd. Nu wil hij weten waar hij vandaan komt.

Don Duyns en Rik van den Bos schreven een prettige meanderende, maar ook uitleggerige toneeltekst in drie bedrijven. Ze baseerden zich op opnamen die Guido achterliet en die werden gevonden door filmmaker Wim van der Aar, die er de documentaire De Van Waveren Tapes over maakte.

Al Guido's pogingen de waarheid te achterhalen mislukken. Een familiegeschiedenis laat zich niet voegen tot een hapklaar verhaal. Wat er echt is gebeurd, zullen we nooit weten. De waarheid verdrinkt in de zee van de geschiedenis. Ook Guido verdrinkt uiteindelijk dakloos en berooid in een Amsterdamse gracht.

De voorstelling

Aan Alize Zandwijk de taak om van dit dramatisch rijke, maar ook enigszins stug neergepende materiaal groots theaterdrama te maken. Hoe dan ook is haar regiestijl, flamboyant, fantasievol, soms overvol en altijd geëngageerd met de underdog, geknipt voor deze trip door het verleden van de loser Guido van Waveren.

In een aanvankelijk kaal decor van Thomas Rupert - een grote grijze muur - introduceert ze de familieleden als archetypen: de geniale gek, de oplichter, het kind en de ontdekkingsreiziger. Grotesk opgemaakt als geesten komen ze

rondspoken in het onbewuste van Guido, waar ze hun (tegenstrijdige) verhalen vertellen. De voorstelling volgt een droomlogica en tuimelt van het ene scharniermoment in het andere. Huwelijken, faillissementen, schimmige zaken en familieruzies volgen elkaar op. Deze vaart en souplesse houden de toeschouwers bij de les. Maartje Teussink zorgt voor een onnadrukkelijk geluidsdecor.

De spelers

De verwarde Guido is het vertrekpunt van het verhaal. Sanne den Hartogh speelt hem aanvankelijk met een overdaad aan tics en gestotter en gepruttel. Die overdreven krampachtigheid zwakt gelukkig af, maar toch werkt het niet. Werkelijk medeleven wekt deze Guido niet op. Zijn drama - geboren als de hoopvolle toekomst van een rijk geslacht, geëindigd als een zwerver in een gracht - komt niet aan.

Het echte vuurwerk komt van de van de pot gerukte gebroeders Van Waveren. Zij geven deze voorstelling smoel. Jack Wouterse is Tup, en ondanks (of dankzij) zijn vele versprekingen aandoenlijk als de verstrooide uitvinder die vergeet patenten aan te vragen. Nasrdin Dchar is de gevluchte Erlo en zijn lichamelijke ongemak is mooi.

Daarnaast mag ook Sylvia Poorta niet ongenoemd blijven, Guido's verstikkende moeder. Als kindvrouwtje fladdert ze over het podium. Geniaal, gek en ongenaakbaar.

Maar de grote antiheld is hier toch wel Frank van Waveren, meedogenloos gespeeld door Herman Gilis. Zelfzuchtig, licht ontvlambaar en bovenal ongelofelijk fout in de oorlog. Zijn handel floreert dankzij de nazi's, terwijl zijn Joodse vrouw verkommert. Gilis speelt het

allemaal met een flair en bulderend
genoegen dat het bijna leuk wordt,
als het niet zo verschrikkelijk was.
Gilis maakt van Frank een volstrekt
geloofwaardige klootzak.

Maar goed, we mogen dus niets
voor waar aannemen. Toch goed
dat die disclaimer erbij staat.
Zolang het duurde, was ik compleet
overtuigd.

Slotakkoord

Het decor van Van Waveren is een
afscheidscadeau voor Alize
Zandwijk.

Van Waveren is de laatste grote
voorstelling van Alize Zandwijk als
artistiek directeur en regisseur bij
het Ro Theater. Als
afscheidscadeau ontwierp Thomas
Rupert een decor bij de
voorstelling, waarin hij allerlei
elementen laat terugkomen die
refereren aan hun achttienjarige
samenwerking in Rotterdam. De
grote grijze muur is dezelfde als in
Vuurvrouwen (2014). De hoge deur
in die muur komt uit Bruiloft (2003).
Een tulpenveld komt uit
Vreugdetranen drogen snel (2013).
En een groezelig wasbakje verwijst
naar Nachtsiel, haar
legendarische debuut bij het Ro in
1998, waarmee ze destijds aantrad
naast Guy Cassiers. Vanaf volgend
jaar is Bianca van der Schoot de
artistiek leider van het Ro Theater.

Op rotheater.nl/alize is een
interactieve tijdlijn te bekijken van
Zandwijks Rotterdamse carrière.

Van Waveren

**Van Rik van den Bos en Don
Duyns door Ro Theater, regie Alize
Zandwijk. Rotterdamse
Schouwburg, 2/10. Tournee t/m
29/11.**